

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 68. ANULU XVII.

Sabiu, in 28 Augustu (9 Sept.) 1869.

Telegrafulu esse de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe sara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

trou provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era peo jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 po 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratiunile se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2. cr. si pentru a treia repetitu cu 3 1/2. cr. v. p.

Eveneminte politice.

Delegatiunile si terminara siediintele inse resunetele lucrurilor acelor'a vibreza inca in moduri diferite. Partea cea mai neplacuta a acestoru resunete se vine delegatiloru cislaitanici, pre carii partid'a militaria si numesce „sacrificatori curagiosi“, de si li se atribue fara cuventu epitetulu din urma.

Intre resunetele aceste mai aflamu, dupa „Militär Zeitung“ ca cetatile Zengg si Sissek au protestatu contra disolverei confinieloru militari; iera Varasdinonii, se dice ceru ca inainte de disolvere sa fia reprezentati in senatulu imperiale, pentru ca ei, in principiu, suntu contra ori carei reforme ce se aru face fara de ei si protesteza solemnulu contra advocatiloru nechiamati, existe aceia in Agramu ori in Pesta, totu atata. Din cele ce spune foia militaria mai departe transpare ca se potu nasce si unele frecari pentru teritorii. Asia d. e. dupa disolvere, districtulu Sichelburg lu pote cere Carniolia inapoi, pentru ca la infintiarea confinieloru acest'a la cesu din alu seu, fara ca staturile tieri sasi fia perdutu prin acest'a drepturile virtuale. Se spune si de pregatirea unei petitiuni a Sichelburgensiloru ca dupa demilitarisare sa se anechezze iera-si la Carniolia. Articulu ce trateza tote aceste nu lipsece in fine de a da si o lectiune delegatiloru, pentru ca desbatu si discuta lucruri pre cari ei nu le pricepu.

Suntu inse tote aceste numai nisce „desideria pia“ a le partidei militarie, seu baseza ele pre ceva adeveru, va pute ori cine cunozce, deca va considerá ca parte mare din confine nu se misca asiá dupa cum aru fi cugetatu cineva in contra demilitarisarei. Insesi partile cele slovene vomu vedé indata ca nu suntu dispuse a pasi energicu in contra acestei mesuri, ci deca putemu ave incredere deplina in cele ce relateza „Osten“, despre carele nu se pote dice ca e magiaro-filu, prin cestiunea acest'a se deschide calea unei noue cestiuni. Dis'a foia dupa o introducere mai lunga la unu articulu: „Anecesarea sloveniloru la Ungari'a“, in carea introducere da o lectiune buna nemtiloru pentru aspiratiunile loru egemonice, afirma ca are o scrisore, ce i a venitu dela man'a unei persoane, demne de credintia si considerabile. Reproducemu si noi pasagele cele mai insemnate, pentru ca sa vedemu, ca slovenii cugeta cu totulu alta felu decum crede partid'a militaria.

„In dilele aceste“, dice scrisorea, „s'a ventilatu intre mai multi politici unguresci si sloveni intrebarea, ca ore nu aru fi consulta, ca slovenii, pre langa acele-si modalitati, precum si croatii, sa se anechezte la Ungari'a, cu unic'a deosebire, ca din afacerile comune sa li se vina sloveniloru o cuota anumita si venitul prisositoriu sa lu intrebuinteze in administratiunea loru propria. Sloveniloru le aru veni intr'atata bine acest'a, pentru ca inflorindu industri'a si crescendu venitul, s'aru pute folosi (venitul) numai in teritoriulu si pentru teritoriulu locuitu de ei.“

„Dupa declaratiunea facuta de dlu ministru de finantie Becke in delegatiunea senatulu imperiale, Ungurii, la pertraterea complanarei, in protocolulu comunicatu cu comitetulu cislaitanicu si-au reservatu drepturi si asup'a Dalmatiei si asup'a confinieloru militari. Asia prelanga inflantia precumpanitória a ministeriulu ungurescu e mai ca siguru ca si Dalmatia va fi anechezata la Ungari'a, precum s'a intemplatu acum cu confinieloru militari. Deca se voru mai adauge apoi si tote tienuturile slovene la Ungari'a, atunci ei suntu in posesiunea litorale-lui intregu. Acum deca Boemia si va renoi legatur'a cea vechia cu Ungari'a, si polonii simpatiseza asiá de tare cu Ungari'a, incatu si aci e de a pre-

vedé o federatiune atunci federatiunea dunarena a lui Kossuth, profetita si de Bismarck, eata ca aru fi gata, mai adaugendu-i-se si litorulu austriacu.“

Totu acolo e vorb'a si de asiá numitulu cerencilli, pretinsu de Croatia, iera ceea-lalta parte a Stiriei pana la Leibnitz se dice ca s'a tienutu de Ungari'a.

Se intielege ca „Osten“ pasiesce decisivu contra politicei acesteia, inse e caracteristica cu tote aceste, ca ce aventu a luat directiunea opiniei publice, in locu de a vedé o pasire energica carea se protesteze cu ori ce pretiu contra inceputulu arondariloru si anectariloru aprobate de delegatiunea senatulu imperiale.

Spatiulu nu ne permite a ne estinde mai departe, cugetamu ca cele impartasite suntu o noua contributiune la desilusinarea politica, pentru acei ce voru mai fi si adi cuprinsi de dens'a.

Missiunea femeii in societatea omenesca.

O idea, asiá se dice, inalta au strabatutu in tota lumea civilizata; acest'a idea este emancipatiunea femeiloru. Ide'a acest'a sublima (!) au imbratosiat'o precum se vede si unii dintre literatii si literatele romane. Amu cetitu cu atentiune prospectulu ce ni-lu da unu corespondinte a „Tel. Rom.“ despre adunarea generale a Asociatiunei tienuta in Siomcut'a-mare si cu deosebire despre disertatiunea literatei nostre Constantia Dunca a carei tema era emancipatiunea femeiloru, si mi-a placutu tare nota redactiunei, ca femeile, cari ceru emancipatiunea in intielesulu acel'a de a fi egale cu barbatii in afaceri publice nu sciu, care e missiunea unei femei. Mi iau libertate si ca unulu dela tiera a face oriscari observari la idea asiá de multu laudata, ce a strabatutu in tota lumea civilizata: la emancipatiunea femeiloru, cercandu a areta in scurtu problem'a si missiunea cea adeverata a femeii in societatea omenesca.

Omenii *) suntu dedati, ca ori-ce idea noua, ce ese dela unu omu renumitu seu dela vre-o natiune culta, se o primesca de idea sublima si se o profetiesca fara de a cugeta cu seriozitate, ca ore este ea practicavera si folositoare omenimei. Acest'a se pote vedea, ca se nu mergemu departe si din articulu ce lu scrie dlu Marienescu in „Familia“ nr. 18 sub titulu „Luptele pentru emancipatiunea femeiloru.“ Dlu recunozce, ca „adescori s'a faculu si abusu de ideile noua si bune, si contrarii atunci surpara caus'a buna; insa ori-ce, corespondende firei genulu omenescu — dice D-lui mai departe — naturei unui poporu, ratiunei si dreptulu, si ori-ce idea, ce are destinatiunea, ca odata se invinga, va trece incetu preste pedece, si va invinge, si atunci trebe se dovedesca, ca are dreptu se vietuiasca! Libertatea poporeloru a fostu de multu o idea, indreptatirea nationalitatiloru, e adi o idea chiaru in tempulu luptelor, si reform'a sociale a femeiloru e o idea, ce adi si incepe luptele. Amicii de dreptu, de dreptate si adeveru, se voru intrunf sub flamur'a aceste reforme si o voru portá pre calea virtutiei la invingere; ei se voru lupta chiaru si cu prejudetiele si nepasarea femeiloru, pentru interesulu acestor'a.“ Aceste suntu ideele, cari le esprima dlu Marienescu despre emanciparea femeiloru, si de felulu acest'a suntu altele, cari le esprima alii si leau esprimaatu si domnisiór'a Const. Dunca la adunarea generale a Asociatiunei in Siomcut'a. Ca se scie insa lectorulu, ce se intielege sub emancipatiunea femeiloru citezu iera-si pre dlu Marienescu, carele spriginesco emancipatiunea si dice: ca femeia se aiba

dreptu: a invatia acele sciintie, ce le invatia barbatii, ca se pote fi doctori de medicina, dirigatori etc. — A avea drepturi politice, de unde aru urma se iee parte cu dreptu de votisare la alegerile dirigatoriloru, deputatiloru, a fi deputatu la dicta etc. etc.“

Cumea ideele domniloru emancipatori de femei nu se voru realisá nici odata, aceea jace in natur'a lucrulu. Nu este emanciparea femeiloru in intielesulu, celu dau spriginitori ei, o idea egala cu libertatea poporeloru si cu egala indreptatire a nationalitatiloru, pentru ca libertatea poporeloru si egala indreptatire a nationalitatiloru jace si se baseza pre dreptulu naturalu alu poporeloru si a nationalitatiloru si in combinatiune cu acest'a pre dreptulu istoricu alu omenimei in genere. Fia care poporu, fia-care natiune au esitu din man'a creatoriulu, cu aceleasi facultati spirituale si morale si se deosebese de alte popore si natiuni numai prin positiunea climatica, prin educatiune si prin alte influentie esterne, prin urmare este dreptu si ecuitabilu, ca precum fia-care individa ca persona este liberu avendu voia si facultate de a se otari pre sine, asiá se fia tote poporele libere si egala indreptatite. Cu totulu alta este pretensiunea femeiloru seu a emancipatoriloru loru a fi egala indreptatite cu barbatii.

Femeia nici din punctu de vedere a religiei nici a filosofiei profane nu are aceleasi facultati si prin urmare nu pote se aiba acel'asi dreptu publicu in societate, ce-lu are si trebe sa lu aiba barbatulu. Luandu a mana St. Scriptura isvorulu religiei crestinesci si celei mai culte, vedemu dela inceputu pana la sfersitul ei, ca femeia e inferiöra barbatulu. Nu-i e sclava, nu servitóre, ci e datóre ca se asculte de elu. Ddiu insusi i dico muierii, precum enareza revelatiunea legei vechi in cartea facerei, ca „sub puterea barbatulu teu vei fi, si elu va domni preste tine“. Pre langa aceea suntu multime de pasagie unde se declara inferioritatea femeii. Apost. Pavelu in legea noua porancesce femeiloru, ca se taca in bisericá, se nu cuvinteze, ci se fia blanda supusa si ascultatóre de barbatulu ei, dovéda evidenta, ca biseric'a crestina n'au recunoscutu in femeia unu organu, caru'a sa-i pota incredintia propoveduirea invetiaturiloru sele. Dara nu numai crestinismulu au recunoscutu debilitatea si inferioritatea femeii, ci tote religionile pagane dela poporulu celu mai cultu pana la celu mai selbaticu au decretatu si au recunoscutu acea inferioritate. Insa sa abstragemu dela religione, se privimu cestiunea femeiloru caratu din punctu filosoficu. Nu le-au denegatu loru din tempii cei mai vechi filosofii egalitatea cu barbatii? dovéda ne suntu femeile grecesce, cari siedeau incniate in cele mai din launtru odái ale casei si nu li se concedea fara numai la festivitati deosebite a loa parte, ne cum se siéde in oripag si se iee parte la adunarile poporulu. Asemenea era si la romani. Pana candu era virtutea romana la loculu seu, femeia si scia datorintiele sele; nu se ia parte pre rostru, la forulu judecatorescu seu la sufragiulu universalu, ci sa-si cresca copii acasa sa-i faca demni urmatori ai barbatiloru loru si se porte economia casnica la care barbatulu fiindu ocupatu in viét'a publica adese-ori nu pute lua parte. Asemenea dovéda ne suntu vechii galli si germani, cari mergeau in resboiu, aduceau jerifa dieiloru pentru victoria si se consultau prin padurile loru insuflate de dieitate pana candu femeile lucrau acasa pamontulu si purtau economi'a casnica. Tote aceste suntu dovédi, ca poporele necorrupte fiindu insuflate de dreptulu naturei si cunozceau si securile loru fio care datorintia sea.

Dara sa vedemu ce ne arata istori'a si ratiunea mai departe. In evulu mediu filosofii asemenea n'au adusu pre femei in stadiulu acel'a alu

*) Cari nu cugeta.

adoratiunii, de care se impartasescu mai in tota Europ'a. Filosofi'a că tolu-déun'a au remasu si in tempulu acest'a, si au remasu pâna in secululu nostru fidelu principiului seu, de a emaná numai dela ratiune si dela natura si de a face deductiuni numai pre bazea acestor'a. Insa animositatea si fragedimea inimei cantăretiloru germani, francesi etc. si a tuturoru popóreloru cari siau edificatu domiciliu pre ruinele culturai romane au inceputu a admirá frumseti'a a-i dá intaietate in societati si la banchete si a impinteni pre cavaleri a scuti cu totu pretiulu debilitatea femeiesca. Ide'a desvoltata prin cantăretilu semi-afemeiatu a adusu pre cavalerii vechi la multe ridiculositati. Ierusalimulu eliberatu de Torquatto Tasso e plinu de aventure cu femei. Ridiculositatea cavaleriloru vechi o arata fórté bine Cervantes in opulu seu „Don Quixote.“ Fantasi'a lui Don Quixote gasindu pre Dulcinea e egale cu a cavaleriloru vechi si moderni — dara nu me estindu mai departe, cá se nu vatema „delicateti'a si bunu tonulu modernu.“

Tempulu modernu ne concede, ca se privimu pre femeia in doue stări, — in societatea cultivata si in societatea culta naturalmente in societatea vietiei rurale. Ambe stările aceste ne arata pre femeia in o positiune cu totulu contrarie unei altei'a; căci pâna cându femeia plugariului de pre sate dupa cum binevoiesce dlu Marienescu a dice „lucra maestrii, ramuri industriale si face din mân'a ei capitalu de câstigu de avutia“ si pâna cându femeia de pre sate e la lucru si la totu necesulu lângu barbatulu seu, si pórtu pre lângu aceea economi'a casei, crescându-si copii intru frie'a lui Ddieu, pâna atunci dóm'n'a dela cetate siede in salonu fára de nici o grija, jóca pre claviru séu se jóca cu caciululu. Pâna si face toileta, pâna dejuna, prândiesce mai discuréza cu sóra de cafea si mai ese la preumblare trece diu'a si asiá trecu tóte dilele unele dupa altele. De barbatu carele se trudesce spre acurirea pânei de tóte dilele fórté putieni au grija, si apoi pre copii se nui vada. Acolo e servitóra, daica etc. grijescalu si ilu dea numai crescutu. De aicea vedemu instreinaarea ceea ce se afla intre copii si parinti dela orasiu mai de regula, pre cându pre sate tata, mam'a si copilulu suntu unu trupu si unu sufletu.

(Va urmá.)

Revista diuaristica.

Unele foi, dice „Adunarea nationala“, inimice Romaniei interpretéza caletori'a M. S. a domnitoriului Carolu la Livadi'a in modu fórté extraordinariu. Cu deosebire vede „Corespondinti'a de Nord-Est“, ca scopulu caletoriei acestei'a a fostu, de a intari o aliantia cu Tiarulu Rusiei periculósa pentru Occidentu si mai cu séma pentru Austro-Ungari'a; ca dlu Cogalnicénu a pregatitu tóte aceste si principele Dimitrie Ghic'a, ministrulu de esterne, inca e invoitu.

La aceste replica diuariulu francesu „Le Public“ dicendu: Ca „Corespondinti'a de Nordu-Est“ e deapurarea gat'a, a innegri pre romani inaintea Europei. Ca planulu principelui Carolu, de a face visite suzeraniloru Europei, e cunoscutu mai de multu si ca a inceputu visit'a cu Tiarulu, fiindu ca se aflá togmai in Crime'a, la portile Romaniei.

Cátu despre dlu Cogalnicénu si principele D. Ghic'a, acesti'a suntu ómeni cu multu mai esperti si mai versati in politic'a tieriei loru, decâtu sa se ocupe cu astfelu de cestiuni chimerice, precum e infintiarea unui imperiu daco-romanu. Ca cabinetulu loru actualu, contrariu politiceii celei sgomótóse a cabinetulu precedentu, a restabilitu ordinea si liniscea, asiá încátu de cându a venitu la cárma nu se póte plánga nici o putere a Occidentulu in contr'a Romaniei. —

Proiectu de lege.

pentru industria.

(Urmare.)

Partea II. Despre personalulu ajutatoriu.

§. 35. Personalulu ajutatoriu constá din invetiacei si sodali.

§. 36. Fia-cárni industriasiu de sine statatoriu i este iertatu, a tiené invetiacei, déca nu i s'a detrasu dreptulu acest'a pre unu tempu óresicare séu pentru totu-déun'a.

§. 37. Unu copilu, care inca nu si-a implinitu anulu 12 alu etátiei sele, nu se póte primi cá invetiaceu.

§. 38. Invetiaceu se primesce inaintea presiedintelui corporatiunii industriale, déca maestrulu e membru alu unei corporatiuni, iéra déca maestrulu nu se tiene de nici o astfelu de corporatiune, atunci se primesce inaintea antistelui comunalu, respective inaintea primariulu orasiulu, séu inaintea politiei.

§. 39. Maestrulu si parinti séu tutorulu invetiaceulu au de a se invoi intre sine cu ocaziunea primirei despre durarea tempulu de proba si de invetiare, despre alimentarea si imbracarea invetiaceulu, despre sum'a baniloru pentru invetiatura séu déca in loculu baniloru acestor'a se prelungesce tempulu invetiaturei, sa se invoiesca, ca cátu tempu se dureze prelungirea si in cátu sa se socotésca acést'a la banii de invetiatura.

Invoirea acést'a se petrece intr'unu protocolu alu antistiei menitu spre scopulu acest'a si se subscrie de ambele partide, prin ceea ce devine obligatorie.

§. 40. Maestrulu cá invetiatoriu e obligatu, de a tractá cu invetiaceulu cá unu parinte de familia cu grigia; sa-lu cultiveze cátu póte in ramulu de industria, ce-lu pórtu, sa-lu invetie la moravuri bune, la renduiea si la iubirea de lucru, sa-lu indemne de a cercetá servitiulu ddiiescu in tóte duminicile si serbatorile si scól'a industriale sér'a si Duminec'a si sa-i dea tempu convenitu spre acést'a si pentru invetiare si de nu va fi cercetatu invetiaceulu scólele elementarie, sa-i dea ocaziune sa invetie a cetí, a scrie si computá, iéra in casu de bóla sa ingrijésca de elu.

§. 41. Maestrulu se intrebuinteze pre invetiaceu numai la astfelu de lucruri, cari se tienu curatu de industria si nu-i este iertatu a-lu ocupá nici intr'unu chipu cu lucruri ce se tienu de servitori; maestrulu trebuie sa veghieze, cá sa nu vateme nimenea dintre cei de casa, séu dintre sodali pre invetiaceu.

§. 42. Pre invetiacei, cari inca nu si-au implinitu anulu 14. alu etátiei sele nu este iertatu a-i ocupá cu lucru mai multu cá 10 óre pre di, cari au implinitu anulu etátiei 14. potu fi ocupati 12 óre pre di; in amendóue casuri insa trebuie sa se tiena 2 óre de repausu intru lucru si trebuie sa se dea invetiaceiloru numai astfelu de lucru, ce corespunde etátiei si puteriloru loru.

§. 43. La lucru de nópte nu este iertatu a intrebuintá nici decum pre invetiacei, cari suntu mai tineri cá de 16 ani; ca lucru de nópte se privește lucrulu acél'a, ce se seversiesce intru 9 óre sér'a si 5 óre diminéti'a.

§. 44. Invetiacei suntu detori a respectá pre maestrulu, a-lu ascultá si a tiené secretulu in lucrurile incredintiate loru; acei'a, cari au costulu si cuartirulu in cas'a maestrului suntu supusi si disciplinei de casa.

§. 45. La sfarsitulu tempulu de invatiatura are invetiaceulu dreptu, de a cere dela maestrulu unu testimoniu corespunditoriu adeverului, care sa se contrasemneze de antistele comunale, respective de primariulu orasiulu.

§. 46. Puterea obligatóre a contractulu de invatiamentu se incepe cu decursulu tempulu de proba togmitu, iéra de nu s'a togmitu tempu de invatiatura, atunci se incepe cu 3 luni dupa intrarea invetiaceulu.

Tempulu de proba trebuie sa se computeze la timpulu de invatiatura.

§. 47. Din banii hotariti pentru invatiatura vinnu a se computá trei siesimi pre tertialitatea cea d'inteu a tempulu de invetiatura, dóne siesimi pre a dóu'a si un'a siesime pre cea din urma tertialitate a tempulu de invatiatura. Dupa impartirea acést'a sa se determine desdaunarea, ce trebuie sa se dea unei partide de cátra cealalta, care strica contractulu in casurile aratate in §§. 50 si 51.

§. 48. Déca invetiaceulu e retienutu dela lucru in decursu de tempu mai indelungatu prin absentia séu bóla, 'si continua inse mai departe invatiatur'a, atunci e indreptatitu maestrulu, de ai prelungi timpulu invetiaturei dupa proportiunea tempulu absentatu.

§. 49. Relatiunea de invatiatura si perde valórea de sine:

1. Cându móre maestrulu séu invetiaceulu séu déca devine vre-unulu neaptu de lucru; 2. cându maestrulu séu invetiaceulu e detoriu a face servitiu militaru; 3. cându se condémna un'a dintre partide la inchisóre preste 6 septamáni; 4. cându

antisti'a i detrage maestrulu dreptulu, de a tiena invatiacei

§. 50. Relatiunea de invatiatura se póte disólve anunciându-se cu 14 zile mai inainte

din partea maestrului:

1. Déca invetiaceulu 'si vatema greu si de repetite ori detorint'a sea, séu déca se póte cunosce fára indoiala, ca nu e aptu spre invatiarea industriei respective. 2. Déca e bolnavu mai multu de 3 luni.

Din partea parintiloru séu a tutorulu invetiaceulu:

Déca maestrulu nu-si implinesce detori'a sea fatia cu invetiaceulu; 2. Déca maestrulu suferu de o bóla mai multu de 3 luni; 3. Déca invetiaceulu 'si alege alta cariera séu alta industria; 4. Déca maestrulu se stramuta cu locuintia in altu locu (in altu satu séu in altu orasiu).

§. 51. In astfelu de casu de disolvare e detóre partid'a, carea causéza disólvereá, desdaunare celeilalte partide, care desdaunare sa se determine cu ecuitate pre bazea timpulu de invatiamentu decursu si a baniloru de invatiamentu togmiti si dupa chei'a aratata in § 47.

§. 52. Déca veduv'a maestrului continua industria dupa mórtu lui, atunci trebuie sa incheie cu invetiaceulu unu contractu nou, déca voiescu amendoi a continuá relatiunea de invatiatura.

§. 53. Unu maestrulu, care primesce cu sciereá pre unu invetiaceu fugitu, e respunditoriu dimpreuna cu invetiaceulu pentru daun'a, ce a causat'o invetiaceulu prin fugirea sea maestrului celui de mai inainte.

(Va urmá)

Protocolulu.

Siedintieia XIII.

(estraordinarie)

tienute din partea directiunii Asociatiunii nationale pentru cultur'a poporulu románu, in Aradu, 8/20 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane Popoviciu Deseanu directoru substitutu. Membri: Emanuulu Missiciu perceptoriu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu Bonciu, Ioane Goldisiu esactoru, si Teodoru Serbu economu.

Notariu Petru Petroviciu.

110. Protocolulu siedintiei precedente ordinario din 2/14 Aug. a. c. cetindu-se.

Determinatu: S'a autenticatu.

111. Cu referintia la decisulu directionalu din 2/14 Aug. a. c. esactorulu si notariulu Asociatiunii presinta programulu pentru adunarea generala tiena in 1. Septembrie. 1869 a. a.

Determinatu: Se predá unei comisiuni statatóre sub presiedinti'a directoriulu secundariu substitutu Ioane Popoviciu Deseanu din comembrii: Demetriu Bonciu, Stefanu Siorbanu, Ioane Goldisiu si Teodoru Serbu spre censurare, avendu acést'a comisiune a substerne programulu completatu in siedinti'a venitóre de sembata in 21 Augustu 1869. c. n. directiunii.

112. Pentru autenticarea protocolulu acestei siedintie:

Determinatu: Se defige terminu pre sambeta in 21. Aug. 1869. c. n. la siedinti'a ce se va tiena atunci'a.

Protocolulu acest'a cetindu-se s'a autenticatu in siedinti'a estraordinaria din 26 Aug. nou 1869.

Ioane Petroviciu Deseanu
directoriu secundariu

Petru Petroviciu
notariu.

Protocolulu.

Siedintieia XIV.

tienute din partea directiunii Asociatiunii nationale pentru cultur'a poporulu románu, Aradu in 31 Augustu 1869.

de fatia au fostu:

Presiedinte: Ioane P. Deseanu directoriu secundariu substitutu.

Membri: Emanuulu Missiciu perceptoriu Lazaru Ioneseu fiscalu, Stefanu Siorbanu bibliotecariu, Dr. Atanasiu Siandoru si Demetriu Bonciu; notariu, Petru Petroviciu.

113. Comisiunea emisa sub nr. 111. pentru completarea programului adonării generale prezintă programul stabilit pentru aprobarea și publicare.

Determinatu. Programul compus de comisiune se primesce fiindu a se publică în toate foile naționale și a se tipări în 300 de exemplaria pentru împartire între membri Asociațiunii la adunarea generală, totu-odată speșele tiparului se asemna la receptorul Asociațiunii.

115. Se prezintă scrisoarea Illustr. Sele Dlu Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicovicu, dlu 2/14 Augustu 1869 nr. 164/ pres. în care prezintă Sea face cunoscuta îndepărtarea de a casă la băile din Mehadi'a pentru restaurarea sănătății lui, prin urmare împedecarea lui de a luă parte la adunarea generală a Asociațiunii noastre în calitate de presedinte, și provoca direcțiunea a face dispușetiuni necesarie în privința presidiului adunării generale.

Determinatu: Se ie la cunoscintia și se decide: a se înștiința dnii Vice-presedinti ai adunării generale Ioanu Siorbanu, și Sigismundu Popovicu despre absentia Illustr. Sele dlui Episcopu presedinte spre acelu, scopu, ca se bine-voliesca a se infatisia la adunarea generală pentru ocuparea presidiului. —

116. Colectantele din Cacov'a, dlu jurasoru cerc. Timoteiu Miclea în nesu cu epistol'a sea din 20/1 a. 1869 substerne supletorie protocolulu finalu de licidare despre membrii restantieri ai Asociațiunii, administrandu și sum'a incasata dela densii cu 36 fl. Totu odata strapune 7 declarațiuni ale membritoru noi intrati în Asociațiune pre lângă sum'a depusa că ofertu anualu din partea lor cu 14 fl propunendu-i de a fi alesi de membri ordinari și anume: Ioane Botosiu preotu din Comorisce, Paulu Pend'a preotu din Comorisce, Iacovu Molinu docente totu din Comorisce, Moise Popovicu negut. totu din Comorisce, Iovanu Botosiu, Nicolau Botosiu economu, Paulu Gerbanu economu totu de acolo, totu cu ofertu an. de 2 fl., toti pre anii 1869/70—1870/1—1871/2.—

Determinatu: Raportulu dlui colectante se ia la cunoscintia exprimendu-i-se „Multiamita protocolara pentru zelulu dezvoltatu la agendele cestiunute“, deodata se estradă protocolulu de licidare comisiunii censurătoare sub nr. 5 pentru darea opiniunii ulterioare în meritu restantiilor nerecunoscute și neincasabile dela membrii espusi acolo; iera individii propusi de d-sea dupa votisarea usuata secreta se declara prin direcțiune de membri noi alesi ai Asociațiunii, insarcinandu-se notariulu cu estradarea diplomeloru îndatinute, pre partea acelor'a și matricularea lor în prot. memb. Asociațiunii, — totu odata prot. de licidare mai susu espusu se estradă comisiunii censurătoare pentru ulterioară afacere. Iera despre sum'a de 50 fl. transpusa prin colectantele mai susu numitu receptorulu Asociațiunii se insarcină a estradă cuitantiile prescise pre partea solvitoriloru respectivi, și a le tramite dlui colectante spre inmanuarea lor.

117. Colectantele din Bocusegu dlu not. com. din Munereu Iosifu Ilie substerne simpliciter protocolulu de licidare despre membrii restantieri ai Asociațiunii din anii primitivi 1863/64 din care se vede apriatu ca toti membrii de acolo (Ce se vede? Lipsesce de aci. Red.)

Determinatu: Se estradă comisiunii censurătoare pentru darea opiniunii ulterioare. — (Va urmă.)

Romani'a.

Ni se tramite dela București următoarele:

Domnule Redactoru! Comitetul instituitu pentru radicarea unui monumentu ilustrului inventatoriu alu tipografiei Ioanu Gutenberg, precum și a doi români, cari au introdusu și patronatu această artă în Romani'a, ve rōga sa bine-voiti a publică în colōnele stimabilului diuaru ce redactati, urmatoriulu „Apelu“:

Suntemu siguri, dle redactoru, ca prin influința de care se bucura diuarulu d-vōstre, vomu gasi una spriginu destalu de forțe pentru realizarea dorinței noastre.

APELU!

Subsemnati, formandu comitetulu societății pentru radicarea unui monumentu ilustrului barbatu Ioanu Gutenberg, indemnati de amatorii progresului și de incuragatorii merituului, intrunindu-ne în ședința dela 2 Iuliu 1869 amu deliberatu, conformu statuteloru, pentru radicarea acestui monu-

mentu. Ioanu Gutenberg, insufletitu de schinteia geniului și amoru progresului științeloru, prin sacrificii și privatiuni de totu felulu, a inventatu art'a tipografiei care, mai târziu, a pusu omenirea în pozițiune nu numai de a cugetă, de a inventă, a inscrie fapte istorice ce aru fi remasu în uitare, ci și de a le comunică cu cea mai mare înlesnire, în totu loculu.

Ioanu Gutenberg este acel'a, care ne face sa vorbim de pressa, de acelu eminentu înainte mergatoriu alu civilizațiunii și progresului. Elu ne arata astadi a cunōșce unde e lumin'a și adeverulu cari, fără art'a tipografiei, aru fi remasu necunoscute pentru totu-deună.

Acestu adeveru, atât de incontestabile, ne a pusu în pozițiune sa luăm deciziunea, noi subsemnati, alesi de cei ce au bine-voitu a lua această frumoșă și nobila inițiativa, ca sa facemu unu „Apelu“ către toti acei'a cari, ca și noi, voru recunōșce, că Ioanu Gutenberg a adusu cele mai mari servicii omenirii. Depinde acum de acei'a către cari ne adresăm, a corespunde la acestu „Apelu“ ca astufeliu, sa putemu realiză această laudabila dorința, și a face că și Romani'a sa poseda unu monumentu în onōrea și memori'a marelui și ilustrului barbatu Ioanu Gutenberg precum și a doi români cari, cei dintâiu, au introdusu și patronatu art'a tipografiei în patri'a noastră.

Listele de subscripțiune se impartu de către membrii comitetului la toti acei'a, cari voru bine-voiti a primi o asemenea insarcinare, iera pentru acei'a, cari voru dorii a corespunde de a dreptulu cu comitetulu se voru adresă la „tipografi'a lucratoriloru asociati“ din capitale, pasagiulu român, unde asemenea se voru gasi liste de subscripțiune.

I. Eliadu Radulescu. P. Gradisteanu, I. Weis, C. S. Marcovici, M. Zamfirescu, P. Ispirescu, Sc. Walter, C. Marginenu, G. Dianu, Fr. Göbl, C. N. Radulescu, P. Jorjanu, G. Bilciurescu, I. W. Socec, A. Luchidi.

Dlu ministru alu Culteloru și instrucțiunii publice:

Domnule ministre! A trebuitu se me grabescu și se me intorcu, dupa o excursiune de patru dieci și trei de zile.

În aceste patru-dieci și trei de zile amu exploratu trei-spre-diece cetăți dace și române, ale căror'a planuri de situațiune voiu avé onore a le înaintă ministeriului preste putiene dle, spre a se depune lângă cele-lalte două ce v'amu supusu mai dinainte.

Amu desgropatu patru sarcofage de pētra, dintre cari două intacte și forțe frumoșe, pentru cari amu luat disposiciune a se puté aduce la museulu nationalu, unde si potu avé loculu lor meritatu; și amu adunatu multime de obiecte, monumente în petri, în pământuri, în bronzu, feru, argintu și aur, despre cari voiu avé onōrea a ve supune o relațiune în detaliu în timpulu ce voiu poté scurta mai multu.

Ve rogu, domnule ministre, în interesulu științeloru arhiologice, se bine-voiti o ordonă se mi se tramita catu mai în graba unu bunu desemnatoriu spre a reproduce formele acestoru monumente, în pregătirea nuii album arheologicu daco-romanu.

(Semnatu) Presied. comitetului Arheologicu Cesare Bolliacu. „Tromp. Carp.“

Tabar'a-Furceni, 21 Augustu.

Manevrele esecutate astadi, sub ordinile dlui generalu Macedonski, s'au facutu dupa următoarele dispozițiuni:

O avangarda din șese bataliōne, artileria și cavaleria necesara, au înaintatu și a intalnit pre inamicu; corpulu principalu a venit a intari prin o brigada aripa stânga a avangardei, pre cându o alta brigada a aceluia-si corpu venia de se asiedia pre aripa drepta a avangardei în oblicu, luându arip'a sea drepta înainte; focurile încrucisiate ale acestoru două linii presupunea pre inamicu debordatu și fortiatu a se retrage. Unu atacu generalu cu baioneta facutu de tota lini'a, se intari prin o descarcare a cavaleriei și termină respingerea inamicului. Dupa terminarea manevrei, Mari'a Sea primii defilarea trupeloru, exprimă satisfacțiunea sea și trecu în inspectie dorobantii, adunati în tabara, cari esecutara miscări de escadronu și focuri în cariera facuta de fia care dorobantiu în gōn'a calului asupr'a unei ținte asiediate spre acestu scopu.

Tabar'a Furceni, 21 Aug.

Singur'a trupa, ce înca nu fusese trecuta în revista, compania de pontonieri, a fostu astadi inspectata de Mari'a Sea. Dens'a primii ordine a arunca unu podu cu pontōnele sele preste Siretu. În tempu de 3 patrarie de ore pontōnele fura descarcate, grindile asiediate pre blânille asternute cu o linisce și precisiune dēma de tota laud'a. Dēca materialulu aru fi fostu compus de pantonu mai multu, malurile Siritului aru fi fostu împreunate prin unu podu solidu, preste care toate trupele aru fi pututu trece cu securantia. La 3 ore Mari'a Sea porni cu toate trupele din tabara, pentru a esecutā marile manevre, ce suntu destinate a finii esecutiile cele mari ale anului eurentu. Aceșta manevra va dură două zile, despartita prin unu bivacu, asiediatu lângă orasiulu Tecuciu. Unu inamicu presupusu de a veni despre media-nōpte ocupa orasiulu Tecuciu; rolulu trupeloru din tabara eră a respinge pre acestu inamicu. Pentru această trupele formara avangarda, corpulu principale și rezerv'a dictata de regulele tactice pornira din tabara sub acoperementulu ecleroriloru și a detasiamenteloru laterale; și, fiindu surprinse de nōpte, intrara în bivacu, lângă Tecuciu, pentru a ascēpta aci reversarea ditoriloru, cându densele voru continuă lupt'a presupusa. Dupa o ora, bivacu eră întocmitu și hran'a de sēr'a eră gat'a, pentru a se distribu soldatiloru, cari au obțienutu, prin atitudinea lor, multiamirele Mariei Sele.

(Monitorulu.)

Varietăți.

** Conferinție de invetiațori au fostu luni, marti cu invetiațorii din tractulu protopresviterale alu Mercurei; eri se începura cele ale invetiațoriloru din ambe tracturile protopresviterale ale Sabiului. De mai departe audim ca în Sacele au fostu conferinții de invetiațori din tracturile Brasiovlui. Credemu ca domni respectivi ne voru pune în stare de a face cunoscute mai largu și rezultatele conferințeloru.

* Escelenti'a Sea Comandantele generalu Ld. MC. bar. R o d i c h, carele nu numai cu vre-o câteva zile mai înainte sosi aici, a plecatu alalta-ieri la M. Vasarhely.

LISTA

despre numerii sortiuriloru trasi la ocașiunea sortiurii filantropice arangiate în folosulu fondului Asociațiunii naționale în Aradu, pentru cultur'a poporului român, și esecutate, în or'a de repausu a petrecerii de dantiu ținuta la 1 Septemvre nou 1869.

Numerulu		Descrierea castigului	Numele donatoriului
Sortiului trasu	Castigului		
83	36	O perina de divanu, brodarita cu pantlica de catifea neagra mf. pr.	Dsiór'a Elis'a Brancovicu din Caransebesiu.
171	26	O cassetă.	Dn'a Ecaterin'a de Mocioni din Pest'a.
183	50	O corfitia de feresta din margele, decorata cu flori facute mf. pr.	Dsiór'a Alessandr'a Popovicu din Bichisiu.
209	64	Unu orologieriu brodaritu mf. pr.	Dsiór'a Ilc'a Lupu din B-Comlosiu.
286	148	O stregătoare de pene din postavu cu margele mf. pr.	Dsiór'a Melani'a Vancu din Siri'a.
253	150	Unu aratatoriu pentru cărti de cetitu brodaritu cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Andreevicu din Caransebesiu.
673	6	O perdea lata cu catifea pentru clopotielu lucrata cu margele în brodaria, mf. pr.	Dsiórele An'a și Paulin'a Dunca din Sabiu.

Numerolu	Sortiului	Casti-trasu	Casti-gului	Descrierea castigului	Numele donatorului
644	13			O perina rotunda de canapea, brodaria cuprinse in cretie de metasa; mf. pr.	Dn'a Olg'a Missiciu nasc. Popescu din Aradu.
725	92			Unu aternagiu de stergura decoratu cu brodaria mf. pr.	Dsiór'a Corneli'a Cadariu din Chiseseu.
797	157			Unu aratatoriu pentru carti de cetitu brodaru cu margele, mf. pr.	Dsiór'a Sabia'a Nichiciu, din Aradu.
859	70			O cotaritia de parete legata din margele colorite mf. pr.	Dsiór'a Emili'a Cornea din Chisineu.
1011	159			2 sfesnice de argintu.	Dn'a An'a Philimonu nascuta Crippu din Pecie'a.
1047	139			O corfa de margele pentru feresta, mf. pr.	Dn'a Angelin'a Dogariu nasc. Arcosi, din Aradu.
1107	122			O corfa de bilete, cusuta din margele cu garnitura.	Dsiór'a Corneli'a Lazaru din Oradea-Mare.
1139	155			Unu aternagiu de orologiu, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Tienoa, din Caransebesiu.
1167	105			O masaritia de batistu, dintalita, mf. pr.	Dn'a Alessandru Magdu din Sioimasiu.
1191	73			Papuci brodariti mf. pr.	Dsiór'a Ermin'a Bocsianu din Curticia.
1296	7			Unu covoru tiesutu din lana colorita mf. pr.	Dn'a Mari'a Moldovanu din Sira'a.
1361	153			Unu tienatoriu de bumbuce in form'a unui iepure pre o tasa, cu ghirlanda de rose mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Iliciu, din Aradu.
1364	11			O perina cadrata de canapea lucru de brodariacu cordele in colori diferite, mf. pr.	Dsiór'a Mari'a Romanu din Aradu.
1391	20			O mapa de scrisu.	Dn'a Ecaterin'a de Mocioni din Pest'a.
1392	23			Unu aternagiu de vestminte politura de lemn, decorata cu lucru de brodaria.	Dn'a Gabriel'a Ionescu n. Gergureviciu din Aradu.
1395	63			Unu portagiu de cigare si notiite, lucratu in fire aurite.	Dsiór'a Emili'a Popu din Seleusiu.
1595	61			O caciula comoda de catifea brodarita cu fire de argintu aur mf. pr.	Dsiór'a Zen'a Monti'a din Sicu'a.

(Va urma.)

(7-1) **Concursu.**

La scol'a gr. or. din comun'a Pianulu de susu protopresbiteratulu Sebesiului devenindu statiunile de invetiatorii vacante se escrie concursu si adeca pentru :

- a) Unu invetiatoriu la clas'a I, cu lefa anuale de 120 fl. v. a. 20 xr. didactru de fia-care scolaru si 2 stangini de lemne.
- b) Unu invetiatoriu la clas'a II, cu salariu la anu de 200 fl. v. a. 50 xr. didactru de totu scolarulu, 2 stangini de lemne si cartiru naturalu.

Doritorii de a ocupa vre-un'a din mentiunatele statuni au sa-si asterna cererile si documentele : ca au absolvatu IV clase gimnasiale, cursulu pedagogicu seu clericale, au purtare morala si politica buna si ca sciu cantarile bisericesci, subsemnatei inspectiuni scolare tractuale pâna la 28 Sept. 1869 cal. vechiu.

Inspectiunea scolaru gr. or. Sebesiu 26 Aug. 1869. pentru comitetulu parochiale I. Tipeiu, Protop.

(6-1) **Concursu.**

Pentru ocuparea posturilor de invetiatorii, la scol'a confessionalu gr. or. din Abrudu, si Abrudu-satu, se deschide concursu.

Emolumentele suntu :

- a) la scol'a gr. or. din Abrudu, cu salariu anuale de 200 fl. v. a. cartiru, si lemne de incalditu,
 - b) la scol'a din Abrudu-satu, salariu anuale de 200 fl. v. a. cartiru, si lemne de incalditu.
- Concurentii au de a-si subterne petitiunile la subserisulu Inspectoratu scolare, celu multu pâna la 15 Septemvre a. c. proviedute cu testimonii ca au absolvatu clase gimnasiale, (cate? R.) cursulu pedagogicu, ori clericalu, are deplina cunoscintia a cantului bisericescu si moralitate nepatata.

Dela Inspectoratulu scolaru gr. or. alu Zlatnei de josu. Ioanne Gallu, Protopopu.

(7-1) **Concursu.**

La scol'a gr. or. din comun'a Heri'a tractulu Muresiului in comitatulu Aiudului, cerculu Szt

Benedicu se deschide concursu pentru o statiuone de unu invetiatoriu cu salariu anuale de 150 fl. v. a. cartiru liberu si gradina.

Doritorii de a ocupa acesta statiuone au a-si tramite pâna la 20 Septembre a. c. petitiunile timbrate si proviedute cu documentele necesarie, precum atestaltu de botezu, atestatu ca au absolvatu celu putiennu gimnasiulu inferioru si cursulu pedagogicu, la subseris'a eforia scolare.

Heri'a, 17 Augustu 1869. Efori'a scol'e gr. or. din Heri'a.

Concursu.

Statiunea de invetiatoriu in comun'a Galesiu scaunulu Selistei, cu salariu anuale de 166 fl. v. a. cartiru liberu si unu stanginu lemne de focu, au devenitu vacante, pentru a carei ocupare se deschide prin acesta concursu pâna in 15/27 Sept. an. cur.

Concurentii, au a se adresá in scrisu documentandu harnici'a loru, cátra subseris'a eforia. Galesiu, 20 Augustu 1869.

(1-2) Efori'a scolare gr. or.

(36-3) **Concursu.**

Devenindu postulu invetiatorescu din opidulu Ili'a in vacantia, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. cartiru liberu, si lemne trebuinciose,

Doritorii de a ocupa acestu postu au a-si tramite la subserisulu urmatorele documinte : a) atestatu de botezu ca suntu de religia gr-orientale b) atestatu ca au absolvatu celu putiennu 4. clase gimnasiale si cursulu pedagogicu s'au clericalu in institutulu archidiececanu din Sabiuu celu multu pâna la 1 Septembre 1869.

Ili'a in 18 Augustu 1869. Ioane Orbonasiu Prot. inspec. scol. distr.

35-3 **Concursu.**

Devenindu vacanta statiuone invetiatoresca dela scol'a populara gr. or. din Stupinile Brasiovului, de carea este legatu si servitiulu de cantaretiu bisericescu se escrie prin acesta concursu pâna la 1 Octobre a. c. cal. vechiu, cu aceea, ca salariulu anuale este de 180 fl. v. a., cartiru naturale si 3 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acesta statiuone au a asterne pâna la numitulu terminu, subserisulu comitetu parochiale, concursule loru indiestrate cu documintele inaltu prescise si adresate cátra venerabilulu scaunu protopopescu I alu Brasiovului.

Stupini, 15 Augustu 1869. Comitetulu parochiale alu comunei gr. or. din Stupini. Ioane Massimilianu, parochu si presiedinte.

Concursu.

La scol'a capitale gr. or. din Hatiegu, se escrie concursu pentru doue posturi de invetiatorii, si anumitu pentru

- a) Unu invetiatoriu de clas'a I si II, cu unu salariu anuale de 300 v. a. cartiru naturalu si trei orgii lemne focale.
- b) Unu invetiatoriu de clas'a III si IV carele va fi totu odata si diriginte, cu unu salariu anuale de 400 fl. v. a. cartiru naturalu si 3 orgii lemne focale.

Doritorii de a competi la aceste posturi fiindu de religiuone gr. or. — au a documentá, ca suntu pedagogi seu clerici absoluti, ca au cunoscintia limbiloru patriei si portare buna morala si politica ; asternendu-si documintele la subserisulu comitetu parochialu, si anumitu la man'a subserisulu celu multu pâna in 1 Octobre calend. vechiu 1869.

Dela comitetulu parochialu gr-or. din Hatiegu. I. Ratiu, Presiedinte.

(3-2) **Concursu.**

La scol'a capitale gr. or. clas'a II din Lugosiu, este lipsa de unu suplentu invetiatorescu, cu care postu este impreunatu unu salariu anuale de 150 fl. v. a. si 60 fl. v. a. pentru cortelu, 10 meti de grau si patru orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu potiti pâna in 14 Septemvre a. c. calend. vechiu, concursule loru indiestrate cu documentele prescise, deopre calificatiunea receruta prin art. de lege XXXVIII din 1868, tote timbrate cuviincioso ; a le adresá cátra : sinodulu parochiale alu comunei gr. or. din Lugosiu. —

Comitetulu parochiale alu comunei gr-or. din Lugosiu in 10 Augustu 1869. G. Pesteanu, Presiedinte.

4-2 **Concursu.**

Devenindu statiuone invetiatoresca dela scol'a gr. or. populara din comun'a Talmacelu in vacantie, se escrie prin acesta concursu pâna la 15 dile a lunei lui Septembre a. c. st. v. cu acesta statiuone este impreunatu unu salariu anuale de 130 fl. v. a. cortelu gratisu, lemne de focu cate voru fi de lipsa, si gradina de legumi.

Doritorii de a competi la acesta statiuone, au a documentá : a) ca au absolvatu celu putiennu gimnasiulu de josu, si cursulu pedagogicu, in institutulu archidiececanu gr. or. din Sabiuu ; b) ca suntu pre deplinu deprinsi in cantarile, si tipiculu bisericescu ; c) ca marturisescu religiuone gr. or. si ca au purtare buna morale.

Concurentii la acesta statiuone, au a-si asterne subserisulu, suplicele loru, proviedute, cu documintele necesarie, pâna la terminulu susu atinsu. Sabiuu, 20 Augustu 1869.

Ioane Panovicu, Protopopu gr. or. alu tract. Sabiului alu II.

Ioane Bogorinu,

maestru oismaru se recomanda prin acesta on. publicu, cá unulu carele primesce totu felulu de insarcinari ce cadu in sfera acestei meserii, constea acelea din lucru tomitu seu din lucru gat'a. Intempinarea ce au avutu pâna acum lu incuragiéza a-si oferá servitiile si unui on. publicu mai mare. Lucratori'a sea se afla in Sabiuu, strad'a Turului. Nr. 1075.

(5-2)